

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՔԱՐՈՉ ՓՐԿՉԻ ՀՐԱՇԱԹԱՌ
ՍՈՒՐԲ ԾԵՆԴՅԱՆ ՏՈՆԻ ԱՌԹՎ ՄԱՅՐ ՏԱԾԱՐՈՒՄ
(1997 թ. հունվարի 6)

"ԱՍՏՈՒԱԾ ԸՆԴ ՄԵԶ"
ԵՒ
ՄԵՆՔ՝ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

«Ահա կոյս յղասցի և ծնցի որդի,
եւ կոչեացեն զանուն նորա էմմանուէլ,
որ թարգմանի՝ ընդ մեզ Աստուած»
(ՄԱՏԹ. Ա. 23) :

Նոր Տարի մըն ալ ահա կը բացուի մեր կենսաբնութեան դարագնաց ճամբուն վրայ: 1997 թուանիշով ան պիտի արձանագրուի և ճանչցուի թէ՛ մեր անհատական կենսագրութեան և թէ՛ մեր ազգի և մարդկութեան տարեգրութեան մշտաբաց էջերուն վրայ: Այս օրերուն յատուկ ուշակեղրոնութեամբ կ'անդրադառնանք որ 1996 տարիներ են անցած այն օրէն ասդին երբ երկինքը իջաւ ու միացաւ երկրին հետ, երբ երկրի անշուք մէկ կէտին վրայ, Բեթղէհէմի մէջ, Աստուած Ինք խոնարհեցաւ ու մարդացաւ Իր Որդւոյն՝ Բանին Աստուծոյ մարմնառութեամբը և մեր մարդկային բնութեան հետ նոյնացումով, ի սէր այս վերջնոյն աստուածատիպ նկարագրին վերաբիրեղացման և աստուածադրոշմ պատկերին վերականգնումին:

Ս. Ծննդեան տօնն է որ քրիստոնէաներուս համար կ'իմաստաւորէ և կ'արժնորէ այսպէս կոչուած "Նոր Տարին" և ժամանակի ու նիւթեղէն տարածութեան թելերով հիւսուող մեր կեանքը այս աշխարհի վրայ: Որովհետև բացուող ամէն Նոր Տարուայ առաջին մեծ տօնն է ան, որ իր խորհուրդով կը լիցքաւորէ մէկ նոր հանգրուանը մեր կեանքին, զայիք 365 օրերը դրոշմելով Աստուծոյ մեզ հետ ըլլալու գաղափարով:

Քրիստոնէութիւնը Քրիստոսի անձով է կեանքի կոչուած և այդ անձին ներկայութիւնը ունի իր մէջ որպէս իր բուն էութիւնը կապմող զօրութիւն: Գաղափարաբանութիւն չէ քրիստոնէութիւնը. ոչ ալ սոսկ բարոյական ուսուցումներու համակարգ մը. և ոչ ալ իշխանութեան մը տիրապետութիւնը: Անձի մը ճառագայթումն է ան: Ատոր համար "արեգակ"ի է նմանցուած Յիսուս: Արեգակը արեգակ է, որովհետև կը ճառագայթէ և երբեք չի դադրիր ճառագայթելէ և չսպառիր ճառագայթելով: Քրիստոս կ'ապրի և չի

դադրիր երբեք կեանք ճառագայթել: Ո՛չ խաչը կրցաւ ՎԱյն գամուած անշարժութեան դատապարտել և ո՛չ ալ հողը կրցաւ ՎԱյն պարփակել: Աստուած էր, եղաւ մարդ. Աստուած է, և չի դադրիր մարմին ըլլալէ նիւթեղէն մարմինը փոխարինելով "խորհրդական մարմնով", այսինքն՝ եկեղեցիով: Ատոր համար է որ եկեղեցին մեր ծննդավայրն է, իր մարմնին հետ մեր հաղորդութիւնը:

Այս օրերուն քրիստոնէական եկեղեցիները աշխարհի անծայրածիր տարածքին վրայ կը պանծացնեն իրենց հիմնադրին և սկզբնատիպին՝ Քրիստոսի ծննդեան դրուագը իրենց հաւատացեալներուն ըսելու համար թէ Քրիստոսի անունը Էմմանուէլ է, թէ "Աստուած իրենց հետ է": Մեր մէջ Աստուծոյ ներգոյութիւնն ու ներգործութիւնը մեր հարապատ ինքնութեան կնիքն է և միանգամայն մեր կեանքին հոգեկան պօրութեան աղբիւրը: Ան որ կը կտրուի այդ աղբիւրէն՝ շուտով կը ցամքի իր ուժականութեան մէջ: Պատմութիւնը կը վկայէ որ մարդիկ յաճախ երբ հեռացած են Աստուծմէ՝ տկարացած են և նաև ալլասերած՝ իրենց հարապատ մարդկային ինքնութեանը մէջ: Մարդիկ այսօր գիտական և ճարտարարուեստական ու ճարտարաշինական այնպիսի հսկայական նուաճումներ են կատարած, որ զիրենք կրնան մղել՝ ինչպէս երբեմն մղած են և այսօր ալ կը մղեն՝ իրենց ոյժերը այնպէս բացարձակութեան ըմբռնումին տանելու որ կարծես իրենք ըլլան արարիչը երկրի և երկնի, մեծատիեզերքին (macrocsmos) և մանրատիեզերքին (microcosmos) և նաև տէ՛րը մարդկութեան լինելութեան:

Քրիստոսի ծննդեան տօնը հակադէղն է այդ փորձութեան, և դարմանը մեղքին հիւանդութեան: Մնով Աստուած մեզի կ'ըսէ. — ո՛ւր որ ալ ըլլաս, ի՛նչ որ ալ ըլլաս՝ Ես քեզի հետ եմ, քու մէջդ եմ, քեզ համար մարդ եղայ, որպէսզի դուն ճշմարիտ մարդ դառնաս, իմ քու վրայ ներդրած դրոշմը անաղարտ պահես, քու հոգիիդ մէջ իմ Հոգիին ճառագայթը չշիջուցանես:

Սիրելի՛ք,

Մօտէն հետևելով ներկայ աշխարհի մէջ յառաջ եկած մտածողութեանց և կեանքի յեղաշրջական փոփոխութիւններուն՝ Մենք յստակ կերպով կը տեսնենք հոգևոր վերաթնութեան նշանները մարդկութեան կեանքին մէջ: "Դէպի Աստուած", "դէպի աստուածայինը" շարժումը իրական շարժում է մանաւանդ երիտասարդ սերունդին մէջ, որ նիւթական աշխարհի բարիքներովը ինքզինք յագեցած կը գտնէ և հոգևոր ապրումի ծարաւն ու տենչը կը զգայ:

Մեր հայ ժողովուրդն ալ ընդհանուր մարդկութեան կեանքի շրջագիծին մէջ իր կեանքն ապրելով, և մանաւանդ մեր ժողովուրդի քրիստոնէական պատմութեան և մշակոյթին ժառանգորդն ըլլալով՝ աւելի կարիքն ունի հոգևոր վերապարթօնքին:

Այլևս չտարուինք միշտ ըսելու և կրկնելու որ 70 տարիներ մենք Հայաստանի մէջ մնացինք պուրկ քրիստոնէական դաստիարակութիւնէն: 70 տարիներն ի՞նչ կ'արժեն 1700 տարիներու այնքան լիացած քրիստոնէական կեանքի արժէքներուն պատմական փորձառութեան հարստութեան դիմաց...: 70 տարիներու սովոր չի կրնար 1700 տարիներու առատութիւնը ջնջել, մոռցնել տալ կամ ստուերի տակ դնել...: Եթէ ճշմարտօրէն հաղորդակից և հաւատարիմ ենք մեր պատմութեանը՝ պէտքն ունինք այսօր այդ քրիստոնէական ինքնութիւնը վերաբիրեղացնելու, վերաբժնորելու և վերապօրացնելու:

Աստուած մեզի հետ եղաւ դարե՛ր-դարե՛ր շարունակ, թե՛ տառապանքի և թե՛ յաղթանակի, թե՛ խաղաղութեան և թե՛ խոռվութեան վիճակներուն մէջ:

Աստուած մեզի հետ եղաւ մեր հաւատքին պերճախօս վկայութիւնն եղող մեր փառակերտ տաճարներուն մէջէն, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի տեսիլքովը ներթափանցուած և լուսնդինացած:

Աստուած մեզի հետ եղաւ մեր Հայ Գիրին մէջէն, Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի տեսիլքովը ձև ստացած և մեր ճակտին դրոշմուած:

Աստուած մեզի հետ եղաւ Աւարայրի դաշտին վրայ, Ս. Վարդանի կողքին կանգնած Ս. Ղևոնդի հրաշունչ աղօթքներովը:

Աստուած մեզի հետ եղաւ մեր մագաղաթներուն և տպագիր մատենաներուն մէջէն, մեր գրիչներուն և գծողներուն տառերով, գիծերով և գոյներով:

Աստուած մեզի հետ եղաւ մեր խաչքարերուն մէջէն, մահուան դառնութեան դիմաց անմահութեան շունչը ապրեցնելով մեր մէջ:

Աստուած մեզի հետ եղաւ մեր սուրբերուն և նահատակներուն մէջէն, մաքրաշունչ կեանքի և արեան գնով արտայայտուած հաւատքի հաւատարմութեան ըմբռնումը կենդանի պահելով մեր ողջ գոյութեանը մէջ:

Աստուած մեզի հետ եղաւ «բազում եղանակօք և բազում ժամանակօք», բայց ոչ միայն անցեալին, այլև այսօր:

Աստուած մեզի հետ եղաւ երբ Արցախի ժողովուրդը և Արցախացեալ հայ ժողովուրդի բոլոր պաւակները ի Մայր Հայրենիք և ի Սփիւռս աշխարհի հաւատարիմ մնացին Աստուծոյ տուած ապատութեան գաղափարին և պարտաւորութեան ու իրաւունքին:

Աստուած մեզի հետ եղաւ մեր Հայրենիքի անկախութեան հռչակումին մէջէն, դեռ հինգ տարիներ առաջ, ապատութեան գաղափարը շօշափելի իրականութեան վերածելով:

Աստուած մեզի հետ եղաւ մեր Ս. Եկեղեցւոյ՝ իր Միածին Որդւոյն մարմնին վերառողջացումովը, վերակենդանացումովը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի վերածաղկումովը և ողջ Հայց. Եկեղեցւոյ յարաճուն պտղաբերութեամբը:

Աստուած մեզի հետ է այսօր: Սա ինձ համար – և վստահ եմ՝ ձե՛զ համար – կենդանի հաւատք է, մեր բոլորի գոյութեանը հետ շաղախուած համոզում է և ապրում միանգամայն: Աստուծոյ մեզ հետ ըլլալու գիտակցութիւնը առաւել ևս ուժեղ և ներգործօն կը դառնայ մեր մէջ երբ մենք յատուկ ճիգով ջանանք մեր գերագոյն կարելին ընել որպէսզի մենք ըլլանք Աստուծոյ հետ: Ըլլա՛նք

լիասի՛րտ կերպով և ոչ թէ պարագայական եղանակով. ըլլա՛նք վաւերական ապրումով և ոչ թէ յիշատակային անդրադարձումով. ըլլա՛նք ճշմարիտ, տաք, անկեղծ, ամբողջական ինքնամիացումով. Անոր հետ և ոչ թէ ձեական պատկանելիութեան տարտամ զգացումով:

**

Այս մտածումներով և զգացումներով առաջնորդուած՝ սրտագին կոչ կ'ընենք մեր սիրեցեալ ժողովրդեան, որ մարդեղացեալ ՅԻՍՈՒՍԻՆ հետ մեր ըլլալը, ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ-ին հանդէպ հաւատարիմ մնալը և ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ-ին պօրութիւնը մեր մէջ կենսարար և առողջարար ոյժի վերածելը դառնայ մեր կենսընթացի արևելումը, ուղղութիւնը 20-րդ դարի այս վերջին տարիներուն, երբ կը պատրաստուինք ողջունելու նոր, երրորդ հապարամեակ մը քրիստոնէական յանձնաձեռնաց պատմութեան մէջ:

Ջերմօրէն կը շնորհաւորենք մեր Հայց. Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ նուիրապետական միւս Աթոռներու գահակալները և մեր սիրեցեալ եղբայրները՝ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը և Երուսաղէմի ու Կ. Պոլսոյ Պատրիարքները, մեր թեմերու Առաջնորդները, մեր Հայրենիքի Հանրապետութեան Նախագահն ու պետական աւագանին, մեր բոլոր կրօնական, եկեղեցական, բարեսիրական, կրթական, մշակութային, ընկերային հաւատատիւններն ու կազմակերպութիւնները ի Մայր Հայաստան և ի Սփիւռս աշխարհի:

Մեր աղերսալից աղօթքն է ու սրտալից մաղթանքը որ ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ-ը դառնայ մեզ համար ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ, Աստուած ըլլայ մեզ հետ մեր լինելովն իրեն հետ, վասն շինութեան և բարգաւաճութեան ապգիս Հայոց, և վասն բարօրութեան համայն մարդկութեան և ի փառս Ամենասուրբ Երրորդութեան. ամէն:

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ

6 Յունուար 1997

ի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին